Työ ja turva -osasto/MH/ea 11.3.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 12.3.2020

HE 15/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta

Lakimuutosten tavoitteena on työmarkkinakeskusjärjestöjen tekemän aloitteen pohjalta edistää palkansaajien mahdollisuutta samanaikaiseen aikuiskoulutustuella opiskeluun ja työntekoon. Tässä tarkoituksessa esityksessä ehdotetaan uudistettaviksi soviteltua aikuiskoulutustukea ja palkansaajan aikuiskoulutustuen määräytymistä koskevia säännöksiä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää esitystä kannatettavana ja toivoo sen etenevän suunnitellun aikataulun mukaisesti. Sipilän hallituksen aikana aikuiskoulutustuki oli lakkautuslistalla, mutta työmarkkinajärjestöjen yhteinen sopimus mahdollisti tuen jatkon. Samalla valtion rahoitusosuus poistui kokonaan ja tuki siirtyi kokonaan Työllisyysrahaston rahoitettavaksi. Nykyistä uudistusta työmarkkinajärjestöt ovat valmistelleet yhdessä ja osallistuneet tiiviisti sen valmisteluun STM:n työryhmässä.

Esityksessä kokoaikainen tuki pienenee kaikilta käyttäjiltä, pieni- ja keskituloisilta pieneminen on maltillinen. Osa-aikaiseen opiskeluun tuki puolestaan nousee ja muuttuu entistä kannustavammaksi. Uudistuksen tarkoituksena on helpottaa työn ja opiskelun yhteensovittamista. Aikuisille suunnattu ammatillinen koulutus on rakennettu pääsääntöisesti toteutettavaksi työn ohessa osa-aikaisesti ja osa-aikaisen tuen parantaminen edistää yksilöiden mahdollisuuksia opiskella. Lisäksi läheskään kaikilla ei ole varaa jäädä kokopäiväiseksi opiskelijaksi, koska tuki ei riitä elinkustannuksiin.

Aikuiskoulutustuen ehtojen ja tukikuukausien käytön muutokset ovat kannatettavia. Osa-aikainen opiskelu käytännössä kaksinkertaistaa käytössä olevat tukikuukaudet ja uudistuksen myötä palkansaajalla on käytettävissä 30 tukikuukautta. Tämä mahdollistaa esimerkiksi kokonaisen ammatillisen tutkinnon suorittamisen aikuiskoulutustuella. Lisäksi osa-aikaisen opiskelun pienempi opintopistevaatimus laskee kynnystä lähteä opiskelemaan. Tuen yksinkertaistaminen ja maksuperustaisuus helpottavat niiden palkansaajien asemaa, joiden kuukaudessa ansaitsema palkkasumma vaihtelee (esimerkiksi tuntipalkkalaiset, vuorotyötä tekevät, ylitöitä tekevät). Näitä ryhmiä on etenkin SAK:laisessa kentässä.

Työ ja turva -osasto/Mh/ea 11.3.2020

Esityksessä ei ole käsitelty uudistuksen työllisyysvaikutuksia. Työmarkkinajärjestöjen yhteisessä valmistelun aikaisessa arviossa oletetaan, että uudistus siirtää kokoaikaisia opiskelijoita osa-aikaiseen opiskeluun 15% ja osa-aikaisten määrä kolminkertaistuu pidemmällä aikavälillä. Toteutuessaan työllisten määrä lisääntyy yli 2000 henkilöllä. Kyseessä on merkittävä työllisyyttä edistävä toimi, jolla ei ole vaikutusta valtion budjettiin.

SAK korostaa, että omaehtoisen opiskelun tuen kehittäminen ei yksistään pysty vastaamaan työelämän kasvaviin osaamisvaatimuksiin. Koulutuksen tarjonnan suuntaaminen joustavimpiin lisä- ja täydennys-koulutuskokonaisuuksiin on ensiarvoisen tärkeää, etenkin ammatillisen koulutuksen puolella. Työnantajien tarjoama henkilöstökoulutus jakaantuu epätasaisesti eri henkilöstöryhmille ja määrä ei ole kasvanut työelämän muutoksista huolimatta. SAK pitää tärkeänä, että henkilöstökoulutukseen osallistumisen mahdollisuuksia lisätään tarvittavilla toimilla.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot Koulutus- ja työllisyysasioiden päällikkö Mikko Heinikoski, SAK ry, mikko.heinikoski@sak.fi